

Κεφάλαιο 13

Οι αγώνες του Καραϊσκάκη

Η πτώση του Μεσολογγίου άνοιξε το δρόμο για την πολιορκία της Ακρόπολης από τον Κιουταχή. Αντιμέτωπός του βρέθηκε ο Γεώργιος Καραϊσκάκης, ο οποίος το φθινόπωρο του 1826 πέτυχε σημαντικές νίκες. Ο θάνατός του όμως, τον Απρίλιο του 1827, οδήγησε στην παράδοση της Ακρόπολης στους Οθωμανούς Τούρκους.

▲ Ο Γεώργιος Καραϊσκάκης, Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

Μετά την πτώση του Μεσολογγίου, τον Απρίλιο του 1826, ο Κιουταχής με τον στρατό του προχώρησε προς την Αττική, για να καταστείλει εντελώς την επανάσταση στη *Ρούμελη*. Κυριεύσε την πόλη των Αθηνών και πολιορκήσε στενά την Ακρόπολη, που την υπερασπιζόταν η φρουρά της με αρχηγό τον στρατηγό Γιάννη Γκούρα.

Τότε διορίστηκε από την επαναστατική Κυβέρνηση αρχιστράτηγος στη Στερεά Ελλάδα ο οπλαρχηγός Γεώργιος Καραϊσκάκης και στάλθηκε ν' αντιμετωπίσει τον Κιουταχί. Ο Καραϊσκάκης, πρώην κλέφτης και έπειτα αρματολός στην περιοχή αυτή, είχε μεγάλη πολεμική πείρα. Για *αντιπερισπασμό* κατευθύνθηκε τον Οκτώβριο του 1826 στην περιοχή της Στερεάς, προκειμένου να ξεσηκώσει τα μέρη που είχαν υποταχθεί και να παρεμποδίσει τον ανεφοδιασμό των Τούρκων από τη Θεσσαλία, αναγκάζοντάς τους να αποσύρουν στρατεύματα από την πολιορκία της Ακρόπολης.

Ο Καραϊσκάκης νίκησε τις οθωμανικές δυνάμεις στο *Δίστομο* καθώς και σε επτάήμερη μάχη που έδωσε εναντίον τους στην ορεινή *Αράχοβα*, το Νοέμβριο του 1826. Έως τις αρχές του 1827 είχε κατορθώσει να εκδιώξει τα οθωμανικά στρατεύματα από το μεγαλύτερο μέρος της Στερεάς Ελλάδας. Έσπευσε τότε στην Αττική για να βοηθήσει τους πολιορκημένους αγωνιστές και στρατοπέδευσε στο Κερασίни. Οι Άγγλοι αξιωματικοί *Τσωρτς και Κόχραν*, στους οποίους η κυβέρνηση είχε αναθέσει την αρχηγία των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων της στεριάς και της θάλασσας, αποφάσισαν να επιτεθούν αμέσως εναντίον των Τούρκων, για να σωθεί η Ακρόπολη.

Ωστόσο, την παραμονή της επίθεσης μια μικρή συμπλοκή στα ακριανά φυλάκια δυνάμωσε απρόσμενα και εξελίχθηκε σε μάχη. Ο Καραϊσκάκης, που ήταν άρρωστος στη σκηνή του με πυρετό, όρμησε με το άλογό του στον τόπο της σύγκρουσης αλλά τραυματίστηκε θανάσιμα και ξεψύχησε την επόμενη μέρα. Ήταν 23 Απριλίου του 1827. Λίγο πριν πεθάνει, συνέστησε στους συγκεντρωμένους οπλαρχηγούς να έχουν ομόνοια και να συνεχίσουν τον αγώνα για την ελευθερία της Ελλάδας.

Ο απρόσμενος θάνατος του Καραϊσκάκη, που ήταν εξαιρετικά αγαπητός στους στρατιώτες του, έριξε το ηθικό των πολεμιστών. Η σύγκρουση κατέληξε σε μεγάλη καταστροφή του ελληνικού στρατεύματος. Σημαντικοί Έλληνες οπλαρχηγοί, όπως ο Γεώργιος Δράκος και ο Λάμπρος Βέικος αλλά και πάνω από χίλιοι αγωνιστές έχασαν τη ζωή τους ενώ η Ακρόπολη παραδόθηκε το Μάιο του 1827 στους Τούρκους πολιορκητές της.

Γλωσσάρι

Ρούμελη: Έτσι ονομαζόταν η Στερεά Ελλάδα, από την τουρκική λέξη Rumili (= χώρα των Ρωμιών)

Αντιπερισπασμός: Πολεμική ενέργεια που πραγματοποιείται για να αποσπαστεί η προσοχή του αντιπάλου σε άλλο σημείο απ' αυτό που επιδιώκουμε να πλήξουμε.

Δίστομο, Αράχοβα: Χωριά της Βοιωτίας.

Τσωρτς και Κόχραν: Πρόκειται για τον σερ Ρίτσαρντ Τσωρτς και τον λόρδο Τόμας Κόχραν.

Οι πηγές αφηγούνται...

1. «Επιστολή του Γεωργίου Σισίνη προς τον εξοχώτατον Α' Στόλαρχον, προς τον εξοχώτατον Αρχιστράτηγον, και προς τους γενναιοτάτους Οπλαρχηγούς και στρατιώτας, τους συγκροτούντας το Στρατόπεδον της Αττικής»

Η αγαπημένη μας πατρίδα θρηνεί απαρηγόρητα εξαιτίας της απώλειας του γνησιότατου παιδιού της, οδύρεται επειδή στερήθηκε τον θερμό υπερασπιστή των ιερών δικαίων της. Θρηνεί αυτόν, που θρυμμάτισε τα νέα δεσμά της Στερεάς Ελλάδας, τον ένδοξο νικητή της Αράχωβας, τον εξολοθρευτή των τυράννων, θρηνεί τον σαν τον θεό Άρη τολμηρό, γενικό αρχηγό Καραϊσκάκη, ο οποίος έπεσε δοξασμένος υπέρ των ένδοξων Αθηναίων και αφήνοντας την τελευταία του πνοή, τίποτε άλλο δεν παρήγγειλε από τη διάσωση της Αθήνας. Ελλάδα! Πένθησε τον πολύτιμο σου Καραϊσκάκη. Ελληνίδες! Μαυροφορέστε για τον υπερασπιστή της τιμής σας! Φιλέλληνες! Έλληνες στρατιώτες! Γογγύξτε για τον ανδρείο συστρατιώτη σας και καταβρέχοντας την ιερή γη των ένδοξων Αθηναίων με τα από καρδιάς δάκρυνά σας, λάβετε εκδίκηση για το αίμα του! Τιμωρήστε τους ασεβεστάτους φονείς του και σώστε την Αθήνα! Ευτυχισμένη Καραϊσκάκη! Αφού ορκίστηκες να ζήσεις ή να πεθάνεις ελεύθερος, τήρησες τον όρκο σου ως χρηστός πολίτης, ως ευσεβής χριστιανός, ως τίμιος άνθρωπος».

Διονυσίου Σουρμελή, *Ιστορία των Αθηνών κατά τον υπέρ ελευθερίας αγώνα αρχομένη από της επαναστάσεως μέχρι της αποκαταστάσεως των πραγμάτων*, Αθήνα 1853, β' έκδοση, σ. 214.
(Απόδοση στα νέα ελληνικά)

2. Ο θάνατος του Καραϊσκάκη (απόδοση στα νέα ελληνικά)

«Αναψε πολύ ο πόλεμος. Ήρθε και ο Καραϊσκάκης και του λέω: “Τραβήξον πίσω να σταματήσει ο πόλεμος διότι το βράδυ θα κινηθούμε. Μου λέει, μείνε εδώ με τους άνδρες κι εγώ φεύγω”. Τότε, σε λίγο μαθαίνω ότι ο Καραϊσκάκης χτυπήθηκε. Πηγαίνω εκεί. Μαζευτήκαμε όλοι εκεί. Μας είπε με χωρατά: “Εγώ πεθαίνω όμως εσείς να είστε μονιασμένοι και να στηρίζετε την πατρίδα”. Τον μετέφεραν στο καράβι. Τη νύχτα ξεψύχησε και τον πήγαν στην Κούλουρη και τον έθαψαν».

Μακρυγιάννη, *Απομνημονεύματα*, σσ. 270-271.

3. Δημοτικό τραγούδι που αναφέρεται στον θάνατο του Καραϊσκάκη

«Σαν τα σαΐνια ρίχτηκαν στα τούρκικα ταμπούρια.
Δέκα ταμπούρια έπληραν, στα δώδεκα πηγαίνουν.
Κακό μαντάτο ακούσθηκε μεσ' από τα ταμπούρια.
Τον Αρχηγό μας λάβωσαν, πικρά φαρμακωμένα
Κι απ' τ' άλογό του έπεσε και πάλ' όπισ' ανέβη.
Ψηλή φωνίτσα εφώναξε ν' ακούση το ασκέρι.
- Έλληνες μην κιοτεύετε*, Έλληνες μη σκορπάτε,
- Εγώ δεν έχω τίποτε, μόν' είμαι λαβωμένος.
Για πάρτε με και σύρτε με στο έρημο τσαντήρι,
Να πλύνω τη λαβωματιά, και πάλ' όπισω νάρθω.
Τον κλαίει η μαύρη Ρούμελη, τον κλαίει ο κόσμος,
Τον κλαίουν όλ' οι Έλληνες και οι καπιταναίοι».

Δημήτρη Σταμέλου, *Ο θάνατος του Καραϊσκάκη*, Αθήνα 1985, σ. 88.

*μην κιοτεύετε = μην δειλιάζετε

Ματιά στο παρελθόν

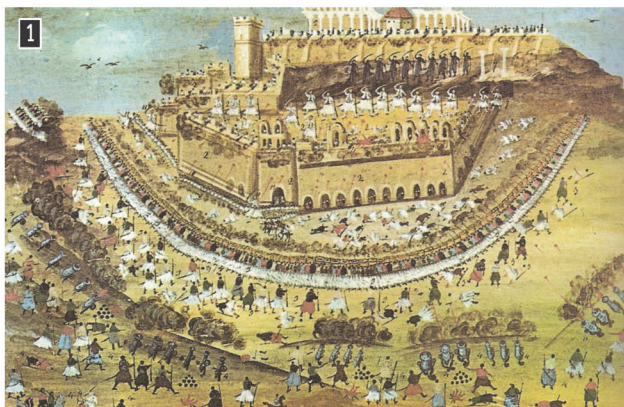
Πολύπαθη Ακρόπολη

Μία από τις πιο μελανές σελίδες στην ιστορία της Μεγάλης Επανάστασης γράφηκε τη διετία 1826-1827, κατά την πολιορκία της Ακρόπολης. Τόσο οι συνεχείς βομβαρδισμοί των πολιορκητών Τούρκων όσο και οι αμυντικές ανάγκες των πολιορκημένων Ελλή-

Η Ακρόπολη, έγχρωμο χαρακτηριστικό από το βιβλίο του περιηγητή J.C. Hobhouse, Αθήνα, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη

ων προξένησαν ανεπανόρθωτες ζημιές στον ιερό βράχο. Τα γεγονότα αυτά συνέβησαν δύο αιώνες μετά τον καταστροφικό βομβαρδισμό από τον Βενετό Μοροζίνι και την κατάρρευση του Παρθενώνα, στις 26 Σεπτεμβρίου του 1687 και δύο δεκαετίες ύστερα από τη λεηλασία του μνημείου από τον Βρετανό λόρδο Έλγιν.

▲ Π. Ζωγράφος, Η πολιορκία των Αθηνών

▲ Θ. Βрузάκης, Το στρατόπεδο του Καραϊσκάκη, Αθήνα, Εθνική Πινακοθήκη

▲ Ο θάνατος του Καραϊσκάκη, Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

▲ Ο Μακρυγιάννης

Ερωτήματα

- Ποιο ήταν το σχέδιο του Καραϊσκάκη για να νικήσει τον Κιουταχί;
- Ποια είναι τα συναισθήματα που κυριεύσαν τους Έλληνες μόλις πληροφορήθηκαν τον θάνατο του Καραϊσκάκη; Στην απάντηση θα σας βοηθήσουν και οι πηγές.